

ENTREVISTA ENRIC DILMÉ

L'ARQUITECTE encarregat de remodelar l'històric edifici repassa els principals trets de l'obra, en què preval el màxim respecte al projecte original concebut pel francès Robert Trilhe.

“Voliem que Ràdio Andorra recuperés tot l'esplendor”

Com va sorgir l'oportunitat de reconstruir Ràdio Andorra?

L'any 2015, amb el museòleg Manel Miró i el museògraf Augusto Saavedra, ens vam presentar al concurs per la Conservació, rehabilitació i interpretació de Ràdio Andorra, que vam tenir la fortuna de guanyar. En un primer moment el projecte havia de ser un museu de la ràdio, però la idea va anar evolucionant fins a convertir-se en edifici administratiu per al Govern. Es van mirar diferents possibilitats i finalment han estat Andorra Turisme i el ministeri de Turisme els que ocuparan aquest espai.

Quins criteris s'han seguit per a la rehabilitació?

Per a nosaltres era molt important salvar i posar en valor la sala principal, la que ara s'utilitza per fer reunions, i intentar no modificar gaire la resta, perquè l'immoble no perdés l'esperit original. I un soterrani que inicialment era una mena magatzem de material de la mateixa ràdio finalment s'ha convertit en zona d'oficines. A poc a poc, en diverses fases i amb moltes aturades per alguns imprevistos, s'ha pogut materialitzar l'obra.

Fins a quin punt s'ha respectat el projecte arquitectònic original?

Sempre s'ha intentat preservar al màxim l'edifici, tant interiorment com exteriorment, així com el mobiliari propi de Ràdio Andorra. No hem d'oblidar que aquest era un dels pocs exemples que quedaven a Europa d'un centre emissor de ràdio, i calia respectar-ho en la mesura del possible.

Un espai peculiar, en certa manera industrial.

Sí, cal tenir en compte que la part de producció de Ràdio Andorra es feia majoritàriament a Andorra la Vella, mentre que a Encamp va quedar només la part més tècnica. Allà hi havia un petit estudi per si hi havia desconexions o alguna incidència, però majoritàriament contenia aparells.

Ràdio Andorra va tancar el 1981 i l'edifici va quedar abandonat. En quin estat se'l van trobar?

Estava molt deteriorat. Hem hagut de refer tot el material, el terra, el sostre... ja no en quedava res. Els edifi-

cis, quan s'abandonen, es malmeten molt ràpidament, per això hem volgut que Ràdio Andorra recuperés tot el seu esplendor. Hem reproduït motlures i elements originals perquè sembli realment un edifici dels anys trenta del segle XX.

Un viatge al passat.

Sí, la idea és que la gent que visiti l'edifici de seguida vegi que allò havia estat una ràdio, i una ràdio antiga. No era qüestió de buidar-ho tot i tornar-ho a fer com si fos actual, sinó recuperar l'essència original fent servir els mateixos materials, les mateixes rajoles, els mateixos llums, restaurant la maquinària... que tingués tot un aire de l'època.

Quins efectes té l'abandonament en un edifici?

Uns efectes devastadors. El pitjor que es pot fer amb un immoble és abandonar-lo i no mantenir-lo. A Ràdio Andorra va començar a entrar aigua per tot arreu, i va fer malbé totes les motlures dels sostres, les parets... la vegetació també va créixer molt, hi havia coloms per tot arreu... el típic dels

“

S'HA INTENTAT PRESERVAR AL MÀXIM L'EDIFICI, INTERIORMENT I EXTERIORMENT

EL PITJOR QUE ES POT FER AMB UN IMMOBLE ÉS ABANDONAR-LO I NO MANTENIR-LO

edificis que queden sense ús. El mateix Govern va fer una primera actuació d'urgència, amb un tancament per evitar noves filtracions d'aigua, a l'espera de decidir el que es feia amb aquest espai.

Com ha estat el procés de documentació?

Força intens, però per sort hi havia força material fotogràfic. En tot cas, estudiar l'edifici anterior és fonamental per dur a terme una rehabilitació d'aquest tipus. Una de les coses més interessants d'intervenir en el patrimoni és poder conèixer l'edifici, entendre'l, buscar l'arquitecte original... A més, un immoble existent aporta l'avantatge que té una història al darrere, i no has de començar de zero amb un paper en blanc. Té una història que s'ha de començar a llegir des del principi per després actuar amb coherència.

En aquest cas, la història és força curiosa. Com va néixer Ràdio Andorra?

El promotor de l'emissora, Jacques Trémoulet, va ser un dels pioners de

la ràdio comercial a Europa. Va fundar una primera ràdio a Tolosa, en un *chateau*, i el projecte li surt rodó. Més tard, davant una possible amenaça de nacionalització de les emissores franceses per part d'un eventual govern format per socialistes i comunistes, Trémoulet busca un lloc estratègic per poder emetre des de fora de França.

I va triar Andorra...

Aleshores la ràdio era lliure, no hi havia fronteres ni distàncies màximes. Tu podies fer servir lliurement la freqüència que volguessis i arribar a qualsevol lloc del món.

El projecte original correspon a l'arquitecte Robert Trilhe, un nom que inicialment va ser una incògnita.

Així és. L'Arxiu Nacional va localitzar el 2011 un apunt del llibre d'actes del Consell General del 1953 on es parlava d'una carta adreçada a "M. Trémoulet, signada per Mr. Frilhe, arquitecte". Vaig estar buscant infructuosament informació sobre aquest tal *Frilhe* i resulta que el seu cognom estava mal transcrit, com vaig comprovar quan vaig poder localitzar la carta original, on constava el nom escrit correctament. A partir d'aleshores va ser força fàcil seguir la biografia d'aquest arquitecte de Tolosa.

Com definiria el projecte de Trilhe per a Ràdio Andorra?

Trémoulet li va encarregar una cosa similar a aquell *chateau* de Tolosa. De

fet, la sala principal de la primera ràdio de Trémoulet a Tolosa i la de Ràdio Andorra són pràcticament idèntiques. I des del punt de vista arquitectònic, Trilhe no es va limitar a construir només una mena de castell de la ràdio, sinó que va voler anar més enllà.

De quina manera?

Va fer una mica de resum *sui generis* del patrimoni arquitectònic d'Andorra:

el campanar de Santa Coloma, la façana de Casa de la Vall... una mena de puzle del Principat en una sola construcció, com passa amb el Poble Espanyol de Barcelona, però a més petita escala, evidentment.

L'edifici té la particularitat de combinar granit i formigó armat.

Sí, i en aquest sentit cal tenir present que Trilhe va ser un dels primers ar-

quitectes a fer servir el formigó armat de forma massiva. És cert que l'edifici, per fora, és de granit, una tècnica que ja s'havia utilitzat a Andorra, però interiorment es fa servir el formigó, que crea aquesta atmosfera tan especial i inèdita aleshores al país. Aquest material, als anys trenta ja era usat àmpliament a les grans ciutats de França, però al Principat no s'havia fet servir mai.

ENRIC DILMÉ
dr. arquitecte

